

<https://doi.org/10.23939/shv2023.01.029>

**НАВИГАЦІЯ МАЙБУТНЬОГО
ЗА ДОПОМОГОЮ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ¹.**

Рецензія: Kissinger H., Schmidt E., Huttenlocher D. (2022).
The Age of AI. Berlin: Financial Times. pp. 266

Валерій Іншин

Національний університет “Львівська політехніка”
ORCID ID: 0009-0007-3166-7923
valerii.inshyn.pz.2021@lpnu.ua

Володимир Дьомін

Національний університет “Львівська політехніка”
ORCID ID: 0009-0007-3568-9943
domin.volodymyr.pz.2021@lpnu.ua

(Отримано: 23.03.2023. Прийнято: 18.04.2023)

© Іншин В., Дьомін В., 2023

Проаналізовано історію розвитку технологій та звернено увагу на те, як штучний інтелект може змінити наші звички та спосіб життя. Розглянуто можливості та ризики, пов’язані з використанням штучного інтелекту в таких галузях, як медицина, освіта та військова технологія. Одним із ключових питань є взаємодія людей зі штучним інтелектом. Відзначено, що розуміння цієї взаємодії є необхідним для створення майбутнього, в якому люди та штучний інтелект можуть працювати разом для досягнення спільних цілей.

Ключові слова: *штучний інтелект, розум, свідомість, мораль, медицина, військова технологія, освітні технології.*

NAVIGATING THE FUTURE WITH ARTIFITIAL INTELLIGENCE².

Review of: Kissinger H., Schmidt E., Huttenlocher D. (2022).
The Age of AI. Berlin: Financial Times. pp. 266

Valerii Inshyn

Lviv Polytechnic National University
ORCID ID: 0009-0007-3166-7923
valerii.inshyn.pz.2021@lpnu.ua

Volodymyr Domin

Lviv Polytechnic National University
ORCID ID: 0009-0007-3568-9943
domin.volodymyr.pz.2021@lpnu.ua

(Received: 23.03.2023. Accepted: 18.04.2023)

Authors of the reviewed book analyze the history of technology development and draws attention to how artificial intelligence can change our habits and the way of life. They examine the opportunities and risks associated with the use of

¹ Рецензія підготовлена під керівництвом канд. філос. наук Олександри Стебельської.

² Review is prepared under supervision of PhD. Oleksandra Stebel'ska.

artificial intelligence in fields such as medicine, education and military technology. One of the key issues addresses in the book is the interaction between humans and artificial intelligence. Authors note that understanding this interaction is essential to creating a future in which humans and artificial intelligence can work together to achieve common goals.

Key words: *artificial intelligence, reason, consciousness, morals, medicine, military technology, education technology.*

Про штучний інтелект (ШІ) багато пишуть, а також він є предметом обговорень протягом кількох десятиліть, проте лише зараз він є реальністю, яка впливає на наше життя та суспільство [Kumar, 2019].

У колективній монографії “Ера штучного інтелекту”, одним із авторів якої є Генрі Кіссінджер³, відомий американський політик, дипломат і політолог, аналізується вплив ШІ на всі аспекти життя сучасного світу. Ця праця є багатоаспектним та детальним дослідженням, яке охоплює історію, філософію, етику, технології та політику.

Праця “Ера штучного інтелекту” складається з трьох основних частин, кожна з яких розглядає різний аспект ШІ: I. Історія та філософія штучного інтелекту. II. Етичні та моральні виклики. III. Штучний інтелект у сучасному світі.

У першій частині книги автори розглядають історію розвитку ШІ, починаючи з філософії та математики (Декарт, Паскаль, Ляйбніц) і закінчуючи сучасними досягненнями в галузі машинного навчання та нейронних мереж; також вони аналізують різні можливості створення ШІ та показують, як розвиток технологій вплинув на наше розуміння людського розуму та свідомості.

Друга частина книги присвячена етичним та моральним викликам, які виникають з огляду на поширення ШІ. Автори звертають увагу на потенційні проблеми, пов’язані з автономними збройними системами, масовою автоматизацією та втратою робочих місць, а також на можливі етичні дилеми, пов’язані зі створенням суперінтелекту. Відтак, вони переходять до питання про відповідальність за використання ШІ та контроль за ним, наголошуючи на необхідності розробки міжнародних норм та регуляцій для забезпечення безпеки та стабільності за часів ШІ.

У третій частині книжки йдеться про роль ШІ в сучасному світі; відзначається значний вплив ШІ на економіку, політику, освіту та міжнародні відносини. Автори детально розглядають можливі сценарії розвитку технологій та їх вплив на глобальну геополітику, розрізняючи між оптимістичними та песимістичними прогнозами. Цікавим видається також аналіз проблем і можливостей, які пов’язані з використанням штучного інтелекту в розвідці, кібербезпеці та протидії дезінформації.

Окремо варто виділити дослідження про вплив ШІ на демократію та права людини. Автори обговорюють питання приватності, свободи слова та рівності, наводячи приклади потенційного зловживання технологіями контролю та маніпуляції суспільною думкою.

Доволі оптимістичними є прогнози дослідників щодо співпраці людей і ШІ в царині медицини та охорони здоров’я [Davenport, Kalakota, 2019]. Лікарі та медсестри, які мають “віртуально-вірних⁴” помічників, зможуть знаходити нові методи лікування хвороб і поглиблювати знання про людське тіло. Але розвиток ШІ у цих сферах також має свою темну сторону. Суперечки про моральні та етичні аспекти використання ШІ в медицині звучать, як вічні питання про межі людської влади над життям та смертю [Kissinger, Schmidt, Huttenlocher, 2022: pp. 3, 4]. Тому виникає дуже глибоке питання: чи може ШІ справді замінити досвід та співчуття справжнього лікаря?

Відкриваючи вікна у світ мистецтва та творчості, ШІ ніби підміняє поетів, художників та музикантів, які колись оспівували красу людської душі [Clarke, 2022]. Генеруючи власні поезії, картини та мелодії, машини руйнують межі між творчістю та алгоритмами [Kissinger, Schmidt, Huttenlocher, 2022: pp. 141, 142]. І тут виникає важливе питання: чи зможуть справжні митці протистояти цьому виклику, чи зникне таємниця людської творчості під тиском бездушних обчислень?

Це таємниче та чарівне королівство ШІ переплітається з долею сучасного суспільства, відкриваючи перед нами нові світи, що відображаються в дзеркалі нашої історії та сподівань. Стежками безмежних можливостей ми йдемо разом з нашими творіннями, занурюючись у лабіринти майбутнього. Водночас ми боремося з невідомим, боячись втратити свою людяність та духовність.

Війна та мир переплітаються в технологіях ШІ, який може стати і захисником, і ворогом [Eliacı, 2022]. Розумні машини можуть підтримувати мир, аналізувати політичні ситуації та розробляти стратегії [Kissinger, Schmidt, Huttenlocher, 2022: pp. 60–70], але також можуть стати інструментами війни, виконуючи руйнівні завдання з небаченою раніше точністю.

³ Українською мовою перекладено його працю: Кіссінджер, Г. (2017). Світовий порядок. Роздуми про характер націй в історичному контексті / пер з англ. Надія Коваль. К.: Наш Формат.

⁴ Тут доречно звернути увагу на спільний корінь таких слів, як *віртуальний* і *вірний*. Вони походять від латинського слова *virtus*. Українською це слово означає “чеснота”. Отож, значення віртуального тісно пов’язане з чеснотою.

Світ стоїть на межі прогресу та хаосу, де рішення про долю ШІ є долею самих людей [Singh, 2023]. Чи зможемо ми зберегти наші найбільші цінності, коли переступимо поріг цієї переломної доби? Чи станемо ми свідками гармонії, де люди й машини спільно творитимуть неперевершені витвори прогресу, чи загубимося у сутінках боротьби за владу над безмежним “розумом” штучних істот?

Так, ШІ змінює сучасне суспільство, але від людей залежить, чи зможемо ми співіснувати зі ШІ та співпрацювати з ним, не надаючи йому змоги опанувати нас, чи ж ми станемо безсилими свідками того, як ШІ перетворює нас на своїх рабів.

В останній частині цієї книжки автори дають певні рекомендації щодо того, як суспільствам, державам та міжнародній спільноті можна адаптуватися до нової ери ШІ, забезпечуючи ефективну співпрацю, зменшуючи ризики та зберігаючи цінність людини за часів “цифрового світу”. Ця книжка є чудовим джерелом знань для тих, хто цікавиться технологіями, їхнім впливом на суспільство та майбутнє людства. Авторі пропонують різноаспектний та детальний аналіз ШІ, демонструючи високий рівень ерудиції у таких сферах, як політика, історія, філософія та техніка. Книжка змушує замислитися над співіснуванням людей і ШІ: яким воно буде і вже зараз треба створювати стратегії взаємодії з ним. У рецензованій книжці автори надають читачам можливість оцінити різні аспекти проблеми ШІ та зрозуміти значення прийняття рішень щодо регулювання та контролю ШІ в сучасному світі. Завдяки детальному аналізу та широті огляду, книжка заохочує читачів до власних досліджень та рефлексії, намагаючись знайти баланс між технологічним прогресом та збереженням людських цінностей.

Якщо й можна висловити якесь зауваження авторам цієї книжки, то воно стосується відсутності

конкретних прикладів та практичних рекомендацій для технічних спеціалістів, які працюють над розробкою ШІ. Однак загальна ідея книжки полягає у тому, щоб акцентувати на загальних соціальних, політичних та культурних наслідках використання ШІ, тому автори не зосереджуються на технічних деталях.

І на завершення, колективна монографія “Ера штучного інтелекту” є важливим та своєчасним внеском у дискусію про майбутнє людства в умовах стрімкого розвитку технологій. Авторі демонструють глибоке розуміння проблематики та здатність висвітлювати найактуальніші аспекти впливу ШІ на суспільство, політику та культуру. Ця книга стане надійним провідником для всіх, хто прагне зорієнтуватися в складному світі сучасних технологій та їхньому впливі на всі сфери нашого життя.

ЛІТЕРАТУРА/REFERENCES

Davenport, T., Kalakota R. (2019). The Potential for Artificial Intelligence in healthcare. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6616181/>.

URL: <https://doi.org/10.7861/futurehosp.6-2-94>.

Clarke, L. (2022). When AI can make art – what does it mean for creativity? *The Guardian*, Nov. 12. URL: <https://www.theguardian.com/technology/2022/nov/12/when-ai-can-make-art-what-does-it-mean-for-creativity-dall-e-midjourney>.

Eliacı, E. (2022). Guns and Codes: The Era of AI Wars Begins. Aug. 17. URL: <https://dataconomy.com/blog/2022/08/17/how-is-artificial-intelligence-used-in-the-military/>.

Kissinger, H., Schmidt, E., Huttenlocher, D. (2022). *The Age of AI*. Berlin: Financial Times.

Kumar, S. (2019). Advantages and Disadvantages of Artificial Intelligence. Nov. 25. URL: <https://medium.com/towards-data-science/advantages-and-disadvantages-of-artificial-intelligence-182a5ef6588c>.

Singh, S. (2023). Bill Gates: People Don't Realize What's Coming. Apr. 13. URL: <https://medium.com/javascript-in-plain-english/bill-gates-people-dont-realize-what-s-coming-dc06d3b81c9d>.